

Ik vraag mij af waarom het concept-wetsvoorstel zich beperkt tot procedures bij de burgerlijke rechter. Het staat immers buiten twijfel dat ook geschillen over besluiten van bestuursorganen – zeker voor burgers zonder proceservaring – vaak nogal complex, traag en/of star zijn, en evenzeer dat het probleemoplossend vermogen van bestuursrechtspraak vaak nog steeds te wensen overlaat. Een voorbeeld ter illustratie.

In de A-straat te B exploiteert vennootschap C een afvalverwerkingsbedrijf. D ondervindt veel overlast van het afvalverwerkingsbedrijf. D vraagt om “eindelijk eens” handhavend te gaan optreden. Die brievenstroom leidt tot correspondentie over lasten onder dwangsom en maatwerkvoorschriften.

De rechtbank komt in beeld als D beroep instelt tegen afwijzingen om handhavend op te treden en tegen het uitblijven van beslissingen om maatwerkvoorschriften op te leggen. Tijdens die procedures treft het gemeentebestuur ‘toch’ enige handhavingsmaatregelen die geen genade vinden in de ogen van zowel F als C.

Zuiver formeel beschouwd betreft het een bestuursrechtelijk geschil tussen D en het gemeentebestuur van B. Materieel gezien gaat het echter om een privaatrechtelijk conflict tussen D en C.

De keuze voor het starten van bestuursrechtelijke procedures is genomen door D. Dit heeft onder meer tot gevolg dat de rechtbank wordt gedwongen tot het produceren van teksten over aspecten die de kern van het geschil niet raken, en tot het formuleren van dicta die C niet rechtstreeks treffen en D noodzaken tot vervolgpcedures indien het gemeentebestuur de gevraagde besluiten neemt maar krachteloos laat.

Hoe fijn zou het zijn als de rechtbank de verzameling bestuursrechtelijke geschillen ambtshalve zou kunnen ‘converteren’ tot één civielrechtelijk geschil tussen D en C? F hoeft niet opnieuw te beginnen, met alle procedurele en financiële ongemakken vandien.

En hoe fijn zou het zijn als de rechtbank voor het verkrijgen van de broodnodige extra kennis over geluid niet hoeft te wachten op een rapport van een deskundige en de reacties op dit rapport en de toestemmingen om de zaak zonder nadere zitting af te doen, maar als de rechtbank die deskundige als lekenrechter aan de zitting kan laten deelnemen? Dit heeft in ieder geval twee voordelen. Ten eerste: het scheelt veel tijd. Ten tweede: de deskundige is niet langer afhankelijk van de vragen die de rechtbank heeft bedacht (art. 8:47 lid 2 Awb), maar kan – op basis van zijn eigen specifieke kennis – zelf vragen formuleren, en dóórvragen als de antwoorden van partijen daartoe aanleiding geven.

Er zijn meer situaties die zich lenen voor experimenten. Zonder pretentie van volledigheid: deelname van lekenrechters in bestuursrechtelijke geschillen met een medische component; een voorlopige voorziening waarop door drie rechters wordt beslist; doorpakken van de voorzieningenrechter tijdens de bezwaarprocedure; het converteren van een bestuursrechtelijk verzoek om vergoeding van schade naar een dagvaarding.

Tot een nadere toelichting graag bereid!